Savivaldybių žinios

Nr. 7 (887) 2020 m. rugpjūčio 22 d. Išeina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2020

Ambicingi Klaipėdos regiono savivaldybių planai

2–13 p.

Rugpjūčio pradžioje Klaipėda šventė savo 768 gimtadienį. Klaipėdos regiono plėtros tarybos pirmininkui, miesto merui Vytautui Grubliauskui įteikti regiono savivaldybių herbais puošti keksiukai. Regiono savivaldybių vardu Klaipėdiečius pasveikino asociacijos „Klaipėdos regionas“ prezidentas, Palangos miesto meras Šarūnas Vaitkus *(dešinėje)*.

PREZIDENTAS GITANAS NAUSĖDA: TIKIUOSI, KAD LEDAI PAJUDĖS — **16–17 p.**

MIESTŲ GIMTADIENIAI: ANYKŠČIAMS 480, JONAVAI – 270 — **18–19 p.**

NEREGĖTAS ŠVENČIONIŲ KRAŠTAS: NAUJAS PLĖTROS ETAPAS – TURIZMAS — **38–39 p.**

9 771392 246000

KLAIPĖDOS REGIONAS

Vytautas GRUBLIAUSKAS
Klaipėdos miesto meras
Klaipėdos regiono plėtros tarybos pirmininkas

Silvija MOCKUVIENĖ

REGIONO STIPRYBĖ – VIENYBĖJE

„Pirmiausia, noriu pabrėžti, kad Klaipėdos regionas yra pirmasis Lietuvos regionas, kuris startavo su išsamiai parengta specializacija, integruodamas pirmosios Lietuvoje, Klaipėdos miesto ekonominio – mėlynojo proveržio strategijos kryptis. Tai ilgalaikis regiono sutartas planas, numatantis, kaip regionas augs ir keisis, visiems kartu sprendžiant kylančius iššūkius bei reaguojant į nuolat besikeičiančią regiono vidaus ir išorės aplinką. Šios nuostatos reiškia ne tik ambicingus planus regionui, bet ir labai didelę atsakomybę miestui, kaip regiono ekonomikos ir mokslo centrui, – apie regiono turizmo ir žemės ūkio plėtros nuostatas kalba Klaipėdos regiono plėtros tarybos pirmininkas, Klaipėdos miesto meras Vytautas Grubliauskas. – Mūsų bendras tikslas – konkreti naudą tiek kiekvienai savivaldybei atskirai, tiek regionui kartu. Turizmas ir žemės ūkis yra svarbi regiono bioekonomikos dalis. Tai regioną vienijantys sektoriai, kurie integraliai su numatytais plėtros scenarijais siūlomi tam, kad stiprėtų ir aukštą pridėtinę vertę turinčius produktus kurtų ne tik miestui, bet ir visam Vakarų Lietuvos regionui.“

Klaipėdos regioną vienija Baltijos jūros pakrantė, Kuršių marios ir aplink esantys turizmo ištekliai. „Tam, kad kurtume konkurencingą aplinką, mažintume sezoniškumą, turime nuolat drauge ieškoti bendrų sprendimų. Globaliame, net ir Baltijos jūros regione, atskirai veikti visi esame per maži, todėl mūsų stiprybė – vienybėje, su konkrečia vizija, prioritetais ir koordinuotais veiksmais, – teigia meras. – Studijoje numatyti sprendiniai tiesiogiai atliepia ir numatytus sprendinius naujajame Lietuvos Respublikos Bendrojo plano projekte. Jie bus svarbūs formuojant darnų rekreacinį regioną ir Klaipėdos miestą – kaip stiprų ir konkurencingą regiono centrą.“

UOSTAMIESČIO SPECIFIKA

„Klaipėdos, kaip uostamiesčio, situacija yra unikali Lietuvoje. Daugeliu atvejų tenka spręsti klausimus, kurie neaktualūs kitai Lietuvos savivaldai – uostamiesčio specifika diktuoja tiek santykių gaires su uostu, tiek gyvenimo bendroje erdvėje niuansus. Be jokios abejonės, uostas yra labai svarbus visai valstybei ūkio subjektas, kuris tikrai yra vienas Lietuvos ekonomikos garvežių. Tačiau kalbant apie to garvežio teikiamą realią naudą miestui, ji yra nepalyginamai mažesnė negu nauda valstybei, net ir uosto direkcija yra valstybės įmonė, – uostamiesčio ypatumus apžvelgia Vytautas Grubliauskas. – Ne kartą ieškota įvairių sprendimo scenarijų, kaip miestą padaryti kiek įmanoma labiau suinteresuotu uosto plėtra, krovos rezultatų sėkme, tačiau aiškių sprendimų kol kas nerasta ir iki šiol formalusis bendradarbiavimas su uostu yra valstybinio jūrų uosto veiklą reglamentuojančio įstatymo rėmuose. Uostas gali skirti pinigų tik bendrai, su uosto veikla ar plėtra sietinai infrastruktūrai, kuri reikalinga uostui, bet yra miesto teritorijoje. Kitais atvejais tariantis belieka kliautis geranoriškumu, kad būtų galima rasti kitas socialinės partnerystės formas.“

Pasak mero, šiuo metu vienas didžiausių iššūkių yra tai, kad uostas turi patvirtintą savo bendrąjį planą, kuris yra aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentas nei baigiamas rengti miesto bendrasis planas. Dviejų bendrųjų planų suderinimas yra vienas iš labiausiai diskutuojamų klausimų nūdienos miesto-uosto darbotvarkėje. „Uostas savąsias ambicijas įtvirtino bendrajame plane ir jos daugeliu atvejų tampa privalomos miestui, o miesto bendrojo plano lūkesčiai dažnu atveju susiduria su rimtomis diskusijomis. Ir ne visada lengvai pavyksta rasti sprendimus, nors jų tikrai nuoširdžiai ieškoma. Labai daug vilčių dedame į naująjį uosto vadovą Algį Lataką, kuris puikiai išmano uosto specifiką, turi didžiulę patirtį, tuo pat metu yra tikras klaipėdietis. Tai, tikiu, palengvins sprendimus, nes dažnai ne oficialusis, bet žmogiškasis ryšys yra stiprus pagalbininkas tokiose situacijose, – lūkesčiais dalijasi meras. – Tikimės, kad uostas bus ne tik tas autonomiškai miesto teritorijoje veikiantis valstybinis ūkio subjektas, kurio veiklą derina, koordinuoja bei prižiūri valstybinės institucijos, bet ir socialiai jautrus, atsakingas ir visos miesto bendruomenės lūkesčiams bei rūpesčiams dėmesingas partneris.“

Meras pabrėžia, kad šalia rūpesčių ir iššūkių, kuriuos diktuoja uostamiesčio specifika, uostas yra miesto išskirtinumas ir stiprybė. Tačiau Klaipėda turi konkuruoti ne su kitais Lietuvos didmiesčiais, bet su kitais uostamiesčiais Baltijos pakrantėje. „Tuo pat metu mieste veikia ir dirba ne tik uostas, bet visiškai pagrįstai didžiuojamės ir puikiai išvystyta Laisvąja ekonomine zona, kuri yra labai rimtas ir patrauklus placdarmas tiesioginėms investicijoms, o šių procesų plėtra ir augimas vyksta nuolatos“, – teigia Vytautas

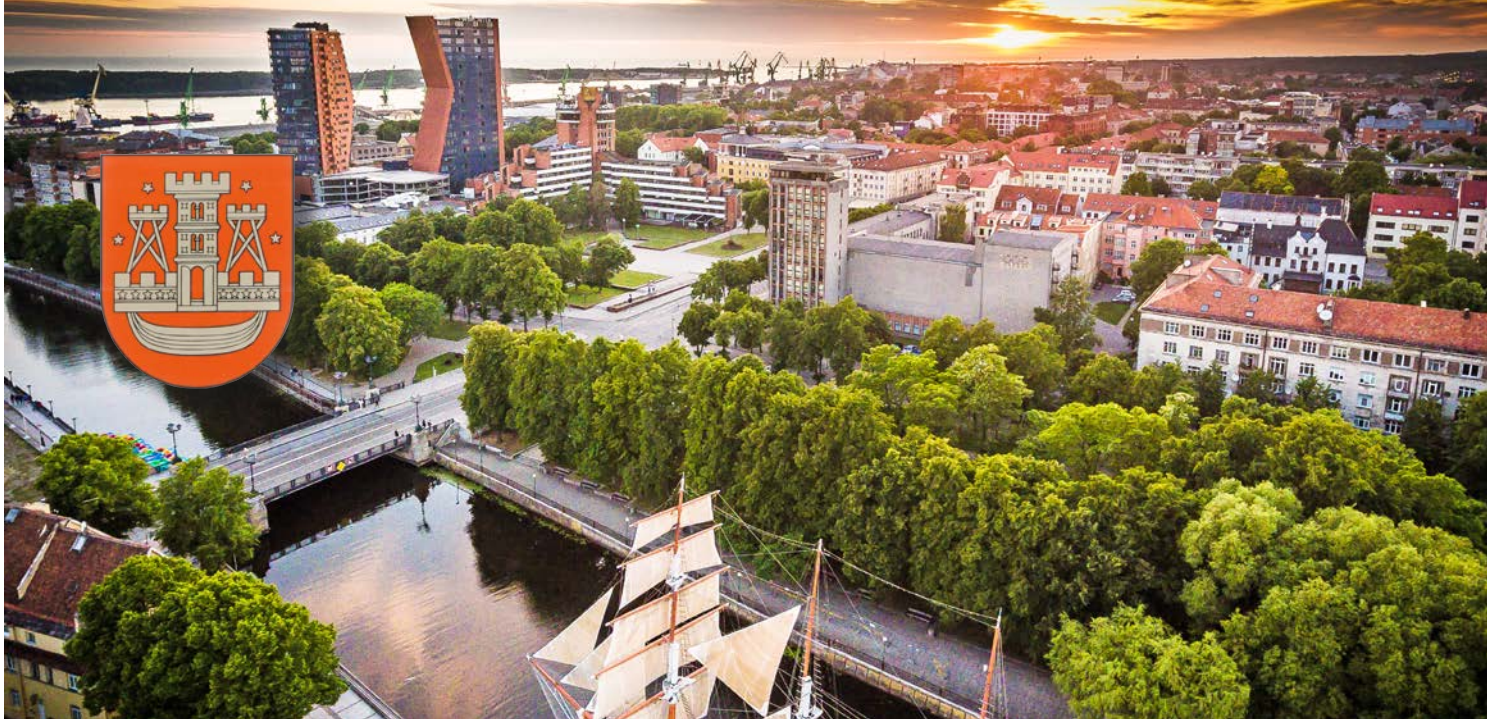

Grubliauskas ir pabrėžia, kad Klaipėda – miestas, turintis visą reikalingą infrastruktūrą – ir jūrų uostą, kuriame ne tik vyksta krova, bet veikia ir keleivių, ir kruizinių laivų terminalai, ir netolimą oro uostą, kuris yra 30 kilometrų nuo Klaipėdos, išvystytą geležinkelių infrastruktūrą bei IX B koridoriaus jungtį su visa Lietuva ir Europa. Tai daro miestą ne tik strategiškai patrauklų, bet ir labai konkurencingą tarp kitų Baltijos uostų. Būdamas rimtu pramoniniu logistikos centru, miestas yra ir Pasaulio sveikų miestų organizacijos narys. Tai reiškia ir papildomą atsakomybę užtikrinant ekologinę situaciją.

Pasak pašnekovo, Klaipėda tampa pirmuoju Lietuvos miestu, kuriame atiduodamas negincytinas prioritetas ekologiškam viešajam transportui. „Galime didžiuotis, kad būtent Klaipėdoje sukonstruoti ir jau eksploatuojami pirmieji elektriniai autobusai, kurių netrukus miesto gatvėse tik daugės“, – sako meras.

Jo teigimu, stiprioji Klaipėdos pusė yra ir jau daugelį metų rinkos ekonomikos dėsniais grįstas miesto gyvenimas. Paslaugos, kurias galima gauti rinkoje pigiau ir yra perkamos, nesteigiant savų įmonių, kurių išlaikymas yra brangesnis nei paslaugos gavimas rinkoje. „Ko gero Lietuvoje mes esame vieni iš pirmųjų ir vieni iš daugiausiai paslaugų perkančių rinkoje. Tai taip pat yra miesto stiprybė yra miesto stiprybė“, – pažymi meras.

Jis pasidžiaugia, kad Klaipėdoje labai gerą pagreitį įgavo privati iniciatyva – Skaitmeninių inovacijų centro kūrimas buvusioje pramoninėje teritorijoje. „Verta išskirti ir sparčiai judančią Klaipėdos muzikinio teatro rekonstrukciją. Be to, Klaipėda, viena iš nedaugelio savivaldybių Lietuvoje, kuri po nepriklausomybės atgavimo stato naują ir šiuolaikišką mokyklą. Turime ir didelių ambicijų pastatyti regioninio stadioną, įkurti sporto bazių centrą, kur rastų vietos daugelio komandinių sporto šakų atstovai. Džiaugiamės atnaujinamu moksleivių futbolo stadionu, kurio labai reikia miestui, itin svarbus jau įgyvendintas sporto ir sveikatinimo infrastruktūros projektas – prieš dvejus metus pastatytas naujas FINA reikalavimus atitinkantis baseinas, – įgyvendintus projektus vardija meras. – Tikimės greitai turėti sprendimą dėl karinio laivo „Sūduvis“ švartavimo miesto upėje. Tai bus naujas traukos objektas mieste. Tikrai džiaugiamės ir kiek galime bendradarbiaujame su labiausiai visoje Lietuvoje lankomu Jūrų muziejumi, kuris yra unikalus ne tik Lietuvoje, bet ir vienas geriausiai vertinamų Europoje. Stipriai į priekį stumiasi ir Klaipėdos piliavietės atstatymo darbai. Teritorija vis labiau įgauna tokį vaizdą, kurio mes norime būdami čia, Klaipėdoje – kad būtų prieiga prie marių, vaizdas į marias, kas turbūt vėlgi yra džiaugsmas ne tik klaipėdiečiams, bet ir gausiam miesto svečių būriui.“

KIEKVIENAS REGIONAS TURI IDENTITETĄ

„Labai svarbu išmokti nelyginti miestų ar regionų tarpusavy. Kiekvienas turi identitetą ir savo stiprybes, kuriomis vadovaujantis ir turėtų būti plėtojami. Taip pat, žinoma, esame dėkingoje situacijoje – mūsų regionas nemerdi, tad jo gaivinti nereikia, todėl manome, kad ir priimtas naujos redakcijos Regionų plėtros įstatymas nelems esminių pokyčių. Juolab, kad nors ir žada nemažai pokyčių, bet, kol kas yra daug neaiškumo, kaip turėtų veikti pati sistema, nėra aiškus valstybės biudžeto finansavimo mechanizmas ir skyrimo tvarka, – svarsto uostamiesčio meras Vytautas Grubliauskas. – Rengiant įstatymą trūko konstruktyvaus dialogo su regiono plėtros tarybomis, savivaldybėmis, ypač socialiniais ir ekonominiais regionų partneriais, ir tą ne kartą griežtai pažymėdavome įstatymo projekto rengėjams, nacionalinėms institucijoms. Esminis lūkestis – didesnis pasitikėjimas vietos savivalda ir didesnio savarankiškumo suteikimas, kas svarbu tiek didiesiems miestams, tiek kitoms savivaldybėms. Svarbu, kad šios pertvarkos kontekste, netaptume tik nacionalinių priemonių, Vyriausybės programų įgyvendintojais.

Džiugina, kad dėmesys ir finansavimo galimybės yra numatomas atskirai miestų, kaip regioninių centrų, plėtrai. Tikimės, kad šie lūkesčiai bus pateisinti ir tinkamai įteisinti. Įstatyme taip pat yra nustatyta galimybė savivaldybėms per regionų plėtros tarybas bendrai administruoti viešųjų paslaugų teikimą. Tinkamai pasirengus, tai turėtų duoti gerą impulsą aktyviau suremti pečius bendroms savivaldybių problemoms spręsti.

Vis dėlto įžvelgiame reikšmingą šio įstatymo riziką – tai poįstatyminis šių pakeitimų įgyvendinimas, kur tam tikri teisės aktai dar yra tik rengiami. Įstatyme numatoma daug esminių struktūrinių ir planavimo sistemos pakeitimų, tačiau visiškai neaišku, kaip tai bus įgyvendinama, suderinama ir pritaikoma prie savivaldybių galimybių ir realių regiono bei miesto gyventojų poreikių.“

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT- 11347 Vilnius,
el. p. *info@savzinios.lt*, interneto svetainė *www.savzinios.lt*
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Gurklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios Ieva Cataldo, *cataldoieva@gmail.com*

Spausdina AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com
ISSN 1392–2467

Mūsų partneris
Mano Kraštas

PALANGOS MIESTAS

Jurgita VANAGĖ

KLAIPĖDOS REGIONAS – BENDRADARBIAVIMO PAVYZDYS

„Esame vieninteliai Lietuvoje ne tik turintys turizmo ir žemės ūkio plėtros strategines nuostatas, bet taip pat pradėję ir jau baigiantys Klaipėdos regiono specializacijos strategijos iki 2030 m. rengimo procesą, kurio dalis ir yra šios nuostatos. Tai yra konkretūs sektorių vystymosi scenarijai, aiškios strateginės kryptys, kurios veda link integralios regioninės politikos stiprinimo, priimant atitinkamus regioninius sprendimus, subalansuotos teritorinės regiono plėtros, regiono atsparumo ir investicinio patrauklumo didinimo, geresnių sąlygų inovacijų skatinimui, naujų klasterių formavimui ir esamų stiprinimui, pamatuojamų proveržio rezultatų pasiekimo“, – Klaipėdos regiono išskirtinumą pristato asociacijos „Klaipėdos regionas“ prezidentas Šarūnas Vaitkus.

Nors konkretūs šių sektorių sprendiniai bus numatyti specializacijos veiksmų plane bei naujojo periodo regiono plėtros programoje po 2021 m., bet tiek asociacija, tiek regiono socialiniai ir ekonominiai partneriai įgyvendina įvairius šių sektorių vystymo projektus. „Plėtojama Klaipėdos regiono viešojo transporto sistema, įgyvendinami bioekonomikos – akvakultūros vystymo tarptautiniai projektai. Šiais metais bus išgrynintas regiono dviračių takų jungčių poreikis. Taip pat liepos mėnesį, reaguodami į COVID-19 ir siekdami paskirstyti išaugusių vietos turistų srautus po visą regioną, startavome su pirmąja vieninga turizmo rinkodaros ir komunikacijos kampanija „Grynas takas“, – pasakoja asociacijos prezidentas. – Įgyvendinant Klaipėdos regiono pasiekiamumo ir žinomumo didinimo 2019–2021 metų programą, didinamas skrydžių krypčių iš Palangos oro uosto skaičius. Įgyvendinant šią programą ir visoms Klaipėdos regiono savivaldybėms skyrus lėšų skrydžių rinkodarai, buvo pasirašytos sutartys su oro bendrovėmis dėl naujų krypčių iš Palangos oro uosto (Londono bei Dortmundo) atsiradimo.“

Šarūnas Vaitkus pažymi, kad asociacija „Klaipėdos regionas“ jau turi stiprų įdirbį. Įgyvendinami INTERREG ES projektai, bendros rinkodaros iniciatyvos, regiono pozicionavimo klausimais dirbama su tarptautinėmis Baltijos jūros regiono organizacijomis, koordinuojamas sudėtingas strateginis procesas – Klaipėdos regiono specializacijos iki 2030 m. parengimą. „Tam, kad „užkurtume“ veikiančius procesus ir jau turėtume konkrečių rezultatų, prireikė daug pastangų, savivaldybių aktyvaus įsitraukimo. Asociacijos vaidmuo buvo ir išlieka labai svarbus“, – pabrėžia asociacijos prezidentas.

Pasak jo, esminis priimto Regionų plėtros įstatymo privalumas – didesnis savivaldų savarankiškumas ir kitų regionų galimybė veikti aktyviau, viešųjų paslaugų didesnis prieinamus ir optimizavimas, daugiau planavimo „iš apačios į viršų“ principu – regionai patys galės daugiau planuoti, nustatyti prioritetus.

„Regionai turi patys valdyti ir reguliuoti viešųjų reikalų sprendimą, atsižvelgiant į regiono gyventojų interesus, priimti visapusišką atsakomybę už savo sprendimus. Šiuo atveju, suplanuotoje pertvarkoje regionai vis dar yra tik Vyriausybės programų vykdytojai, – teigia asociacijos prezidentas. – Siekiant stiprinti regionus, reikia suteikti ne tik „galios regionams“, bet prieš tai suteikti daugiau savarankiškumo savivaldybėms. Taip pat reikalingas atitinkamas finansavimas regionams. Šiuo metu nėra aiški valstybės biudžeto apskaičiavimo metodika ir skyrimo tvarka numatytoms funkcijoms ir planams regionuose įgyvendinti. Matome, kad ilgalaikėje šalies vystymo perspektyvoje, didėjant regiono atsakomybėms ir funkcijoms, galėtų būti svarstoma administracinė regionų reforma su tiesiogine atskaitomybe, t. y. regiono gyventojų renkamų atstovų. Ši alternatyva yra numatyta ir regioninės politikos Baltojoje knygoje.“

Šarūnas VAITKUS
Palangos miesto meras asociacijos „Klaipėdos regionas“ prezidentas

Kaip teigia Šarūnas Vaitkus, Klaipėdos regione savivaldybių gebėjimo susitarti receptas labai paprastas: daugiau pasitikėti vieni kitais, nuolat kalbėtis ir veikti. Svarbu turėti aiškią, ilgalaikę bendrą kryptį. Surasti sritis, kas vienija, išsigryninti stiprybes ir problemas bei nusistatyti konkrečius prioritetus, kad naudą pajaustų kiekviena savivaldybė atskirai ir regionas kartu.

POKARANTININĖ PALANGOS VASARA

Kaip teigia Palangos miesto meras Šarūnas Vaitkus, šie metai Palangai, kaip ir visai Lietuvai, buvo ir yra išskirtiniai – koronavirusas gerokai pakoregavo daugelio kasdienybę ir planus. „Siekiant kiek įmanoma stabdyti šios infekcijos plitimą, pavasarį netgi teko imtis tam tikrų veiklos ribojimų, o tai lėmė ir sumenkusias daugelio žmonių pajamas. Žinoma, savivaldybė savo kompetencijos ribose ėmėsi priemonių, kad šiuos praradimus kiek įmanoma kompensuoti, taikant tam tikras išmokas ar lengvatas. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į verslo atstovų prašymus, stacionarioms kavinėms ar kitoms viešojo maitinimo įstaigoms buvo leista nuo birželio

1 d. vienerių metų laikotarpiui nemokamai pasistatyti staliukus ir kėdes lauke. Be kitų lengvatų, savivaldybės taryba taip pat priėmė sprendimus dėl nekilnojamojo turto ir žemės mokesčių lengvatų suteikimo tiems juridiniams asmenis, kurie dėl karantino metu įvestų apribojimų nebegalėjo vykdyti veiklos. Taip pat padaryta lengvatų vietos gyventojams – dėl koronaviruso pandemijos nukentėję miestiečiai galėjo kreiptis į savivaldybę dėl vienkartinės socialinės piniginės paramos. Priimta ir daugiau vietos verslui bei gyventojams aktualių sprendimų, – kalba meras. – Džiugina tai, kad pasibaigus karantinui kurortas sulaukia nemažai svečių, tad tiek vietos gyventojai, tiek ir verslas pajuto teigiamus pokyčius."

Meras pasidžiaugia, kad vienas svarbiausių šių metų įvykių – kurorto simbolio – Kurhauzo – medinės dalies išorės atstatymas. Šiuo metu darbai vyksta pastato viduje, o metų pabaigoje planuojama Kurhauzą perduoti kultūros bendruomenei. Tad jau netrukus Palangos kultūros bendruomenė turės dar vieną puikią erdvę su teatro sale, meno kolektyvų repeticijų salėmis ir reprezentacine sale. Bus sutvarkyta ir Kurhauzo aplinka.

„Pokyčių yra ir daugiau – rugpjūčio pradžioje atidaryta itin moderni, o kartu ir Šventosios etnokultūros tradicijas išryškinanti Šventosios centrinė aikštė. Jos grindinio raštas padabintas etnografiniais elementais, atkartojančiais būtent šventojiškiams būdingus austų tautinių juostų raštus. Čia įrengtos ne tik poilsio erdvės suaugusiesiems, žaidimų vietos vaikams, bet ir stacionari scena, paviljonas. Miesto renginių metu paviljono fasadas gali būti paverčiamas dideliu ekranu, skirtu projekcijoms ar vaizdo transliavimui. Aikštę papuošė ir neįprastas savo forma grindinio fontanas, įrengta ir automobilių stovėjimo aikštelė, vienu metu talpinanti apie 70 transporto priemonių, – darbus vardija meras. – Poilsiautojai jau spėjo įvertinti pavasarį smėliu papildytus Palangos paplūdimius, tad jie tapo kaip niekad anksčiau platūs. Įgyvendinant šį Europos Sąjungos finansuojamą projektą, paplūdimių atkarpos nuo Birutės kalno iki Palangos tilto bei nuo Palangos tilto iki Rąžės upės žiočių paskleista apie 180 tūkst. kubinių metrų smėlio."

Palanga yra universalus kurortas – čia didelis dėmesys skiriamas tiek sveikatinimui, tiek kultūrai, tiek sportui, aktyviam laisvalaikiui, taip pat – šeimų poilsiui.

Meras pažymi, kad nuolat auga sveikatinimo paslaugų poreikis, o tai lemia ir sveikatinimo paslaugų plėtrą kurorte. Pavyzdžiui, šią vasarą, buvo pristatyti sanatorijos „Gradiali" artimiausi plėtros planai. Įgyvendinus juos, atsiras galimybė palangiškiams ir kurorto svečiams pasiūlyti daugiau gydomųjų bei sveikatinimo procedūrų. Numatyta padidinti sanatorijoje esamų kambarių skaičių, išplėsti procedūrinių kabinetų, gydymo zoną, įrengti baseinų bei gydomųjų vonių zoną.

„Savivaldybės taryba, siekdama skatinti kurortui reikalingas investicijas, yra priėmusi sprendimus dėl mokesčių lengvatų verslui, investuojančiam į naujai statomus objektus – sporto, sveikatinimo, pramogų infrastruktūrą – savivaldybės teritorijoje, pagal suderintus su Savivaldybės administracija projektus, kai juridinio asmens investicijos mieste sudaro ne mažiau kaip 2 900 tūkst. eurų. Tokiems investuotojams gali būti taikomos žemės, žemės nuomos bei nekilnojamojo turto mokesčių lengvatos. Keletui įmonių, investavusių į sveikatinimo infrastruktūrą Palangoje, šios lengvatos jau yra taikomos", – teigia Palangos meras.

Nors vasarą jau baigiasi, bet žadamas gražus ruduo, tad meras kviečia į kurortą atvykti ir kitu metų laiku, nes kurorte įdomios veiklos gali rasti kiekvienas. „Pajūryje galima ne tik mėgautis maudynėmis Baltijoje bei saulės voniomis kopose – čia visus metus vyksta įvairūs kultūros ir sporto renginiai, galima lankytis miesto baseine su sveikatingumo kompleksu, pirčių kompleksuose ar mėgautis sveikatinimo, SPA paslaugomis, važinėtis dviračiais pušynų apsuptyje, palei pajūrį nusidriekusiais dviračių takais ar sportuoti pušyne įrengtame sveikatingumo take, – poilsio galimybes vardija Palangos meras Šarūnas Vaitkus. – Beje, jau pats pajūrio oras mūsų sveikatą veikia teigiamai, tad norintieji ne tik papramogauti, pailsėti, bet kartu ir pastiprinti savo sveikatą ir imunitetą rudenį būtinai turėtų apsilankyti Palangoje."

ŠVENTOSIOS CENTRE – **MODERNI VIEŠOJI ERDVĖ**

Jurgita VANAGĖ

Rugpjūčio 1 d. atidaryta rekonstruota Šventosios centrinė aikštė tiek vietos gyventojus, tiek kurorto svečius maloniai nustebino savo išvaizda. Po rekonstrukcijos iki tol visiškai neišvaizdi buvusi aikštė pasikeitė neatpažįstamai, o jaukumo jai suteikia projektuotojų – UAB „Nemuno deltos projektai" ir UAB „Vakarų siluetas" – pasirinkti nekasdieniai sprendiniai.

Palangos miesto meras Šarūnas Vaitkus neabejoja, kad miestelio puošmena tapusi rekonstruota centrinė Šventosios aikštė taps renginių, laisvalaikio, žmonių susibūrimo vieta. Juo labiau kad projektuojant būsimą aikštę buvo numatytos erdvės ne tik renginiams, jaukiems pasisėdėjimams prie kavos ar arbatos puodelio, bet ir vaikams žaisti skirtas zonos.

Svarstant, kaip turėtų atrodyti viena iš pagrindinių Šventosios viešųjų erdvių, buvo atidžiai išstudijuota Šventosios istorija, dar prieškariu parengtas stačiakampiškas miestelio kompozicijos bei užstatymo planas ir savitas, nuo centrinės Palangos dalies gerokai besiskiriantis kuršiškas Šventosios „charakteris". Visa tai atsispingi nauju grožiu suspindusioje viešojoje erdvėje.

Šventosios centrinė aikštė jau iš tolo akį traukia išskirtiniais grindinio raštais, kurie tapo pagrindiniu jos akcentu. Aikštės grindinio raštas padabintas etnografiniais elementais, atkartojančiais būtent šventojiškiams būdingus austų tautinių juostų raštus. „Rengiant projektą aktyviai reiškėsi vietos bendruomenė, pabrėždama kuršiškai latvišką šio miestelio savitumą, tad naudodami baltiškus ornamentus siekėme priminti bendrą mūsų kilmės lizdą, bendras priešistorines šaknis su kaimynais, kuriems Šventoji priklausė iki mūsų", – sakė aikštės architektas Mantas Daukšys.

Taip pat aikštėje suprojektuotas pastatyti tokiais pat ornamentais dekoruotas laikrodis – jis dar gaminamas, tačiau neilgai trukus taip pat padabins Šventosios centrinė aikštę.

Neįprastas savo forma ir grindinio fontanas, įkurtas aikštės priekyje: vanduo sruvens tarp iš grindinio „išaugintų" akmenų, kadangi projektuojant aikštę siekta atkartoti ne tik pajūrio reljefą, bet ir Baltijos pajūriui būdingus didelius akmenis. Svarstant, kokios formos turėtų būti fontanas, siekta, kad jis būtų patrauklus ne tik trykštant vandens srovėms, bet ir šaltuoju metų laiku. Neveikiant fontanui, jo „akmenys" taps dar viena žaisminga atrakcija aikštės lankytojams – bus galima ne tik pasivaikščioti „akmenų labirintu", bet ir pasėdėti ant jų tarsi ant suolų.

Į bendrą atnaujintos aikštės vaizdą puikiai įsilieja ir čia įrengtas paviljonas – pastatas, tarsi „išaugantis" iš pačios aikštės bei sudarantis su ja nedalomą visumą. Paviljonas numatytas kultūros ir turizmo informavimo reikmėms, dalis – sanitariniams mazgams.

Miesto renginių metu paviljono fasadas – lygi baltos spalvos tinkuota siena – gali būti lengvai paverčiama dideliu ekranu, skirtu projekcijoms ar vaizdo transliavimui.

Už paviljono įrengta automobilių stovėjimo aikštelė, kurioje yra ir elektromobiliams pakrauti skirta įkrovimo stotelė. Aikštelėje vienu metu gali stovėti apie 70 transporto priemonių.

Poilsio zonai skirtoje aikštės dalyje įrengti patogūs suolai, pasirūpinta ir želdiniais. Kita aikštės pusė skirta mažiesiems lankytojams – čia įrengta paminkštinta danga bei netradiciniai vaikų žaidimo elementai – į aikštės grindinį įmontuoti batutai, karuselė, pasisupti taip pat – pusiausvyrai išlaikyti skirti atraktyvūs įrenginiai.

Šventosios centrinės aikštės rekonstrukcijos projektą parengė UAB „Nemuno deltos projektai" ir UAB „Vakarų siluetas", projekto vadovas – Mantas Daukšys. Rangos darbus atliko UAB „Versina".

„MISIJA SIBIRAS“ – MISIJA VISAM GYVENIMUI

Šie metais ekspedicijos Misija Sibiras organizatoriams – išskirtiniai. Koronaviruso pandemijai sujaukus planus, pirmą kartą nuo 2006-ųjų metų į tremties vietas ekspedicijos dalyviai nevyko. Apie šio pilietinio projekto pradžią, unikalumą, iššūkius ir ateities planus kalbamės su „Misija Sibiras“ projekto vadove Aiste Eidukaityte.

PAPASAKOTI PLAČIAU APIE PROJEKTĄ IR JO ATSIRADIMĄ?

Projektas šiemet skaičiuoja jau 15-us metus. Jis prasidėjo 2006-aisiais – tais metais išvyko pirmoji ekspedicija į Sibirą. Tačiau pati idėja gimė metais anksčiau, Lietuvos jaunimo organizacijų taryboje (LiJOT). Šiuo metu „Misija Sibiras“ projektas yra perduotas vykdyti Labdaros ir paramos fondui „Jauniems“. Pati idėja gimė labai paprastai – LiJOT buvo priimtas dokumentas, kuriame buvo teigiama, kad Lietuvoje jauni žmonės yra pilietiški ir patriotiški, tačiau jiems trūksta formų, kaip išreikšti savo pilietiškumą. Dauguma jaunų žmonių nebenorėjo eiti vien tik į minėjimus ir būti pasyviais dalyviais. Taip gimė idėja, kad kažkokiu būdu reikia surasti priemones jauniesiems patriotams veikti ir prisiliesti prie istorijos.

Pilietiškumas tarp jaunųjų lietuvių vis labiau populiarėja, tačiau didelio pokyčio jaunimo mentalitete nėra, nes dauguma dalyvių jau turi tam tikrą motyvų spektrą, kodėl jie nori būti „Misija Sibiras“ dalimi. Metams bėgant daugėja žmonių, kurių protėviai nebuvo susidūrę su tremtimi ir vyksta į ekspediciją ne dėl to, kad jų seneliai buvo tremtiniai, tačiau todėl, kad jie tą tremtį supranta tik iš literatūros ir nori ją pajausti patys, kad galėtų perduoti savo draugams ir artimiesiems. Deja, po dešimties ar dvidešimties metų gyvoji istorija, tremtiniai išeis ir jų prisiminimai bus tik knygose.

Iki šiol surengta 18 ekspedicijų. Yra buvę metų, kai išvykdavo kelios ekspedicijos. Pastaruoju metu laikomės plano į lietuvių tremties vietas išleisti vieną ekspediciją per metus. Esame priėmę galutinį ekspedicijos dalyvių skaičių – 16 žmonių. Šio dydžio grupėje lengviau keliauti, dirbti. Skaičiuojame, kad per penkiolika metų į ekspedicijas yra išvažiavę daugiau nei 250 pilietiško jaunimo.

KOKIE SVARBIAUSI PROJEKTO DALYVIŲ DARBAI LIETUVOJE?

Tikrai, pagrindinė mūsų misija – darbai būtent Lietuvoje. Po ekspedicijos keliaujame po mokyklas, universitetus, bendruomenes, įvairias institucijas ir pasakojame savo įspūdžius iš to, ką patyrėme ekspedicijos metu. Supažindiname moksleivius su tremties istorija, rengiame įvairias parodas, dokumentinius filmus, aktyviai komunikuojame žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose. Suprantame, kad jauniems žmonėms tai yra pagrindinis bendravimo būdas, ieškome vis naujų formų ir komunikavimo platformų. Laikomės taisyklės, kad ne jaunas žmogus turi ateiti pas mus ieškoti informacijos, bet mes turime būti ten, kur yra jis ir patraukliai pateikti tą informaciją, kuri yra pakankamai skaudi. Norime parodyti jaunimui, kad istorija nėra vien tik tragiški įvykiai, gedulas, kad tai yra mūsų palikimas ir į tai turime labiau vertinti. Ekspedicija – ne tik skaudūs išgyvenimai ir prisiminimai, bet ir prisilietimas prie savo šaknų ir visai netolimos praeities. Savaime suprantame, kad ekspedicijos dalyvių motyvai važiuoti yra labai skirtingi. Vienus tremtis juos yra labai stipriai palietusi – jų seneliai, proseneliai buvo tremtiniai, kitiems ekspedicija yra būdas daugiau sužinoti apie Lietuvos istoriją, nes jie neturi savo giminėje nuo tremties nukentėjusių artimųjų. Todėl emocijos, grįžus iš ekspedicijos, dalyviams yra skirtingos. Pamačius sąlygas, kuriose tremtyje gyveno lietuviai, aplankius apleistas kapinaites ištinka šokas, liūdesys, tačiau dauguma dalyvių grįžę teigė esantys dar labiau įkvėpti daryti tam tikrus darbus dėl Lietuvos ir jos istorijos išsaugojimo. Ekspedicija jaunus žmones moko savarankiškumo, ugdo emocinį intelektą ir koncentruoja siekti tikslo. „Misija Sibiras“ – tai misija visam gyvenimui.

Kokia būna vietinių gyventojų reakcija, pamačius būrį pilietiško jaunimo, tvarkančius apleistas kapines?

Dauguma vietinių yra tikrai labai geranoriški, teiraujasi, ar nereikia kokios pagalbos, neša vaišes, padeda, kuo tik gali. Dauguma vietinių, kurie gyvena Sibire, patys yra tremtiniai ar tremtinių palikuonys, todėl jie jaučia artimą ryšį su mūsų ekspedicijomis. Pamatę lietuvių pavyzdį, vietiniai pradeda tvarkyti ir savo artimųjų kapus, kurie anksčiau buvo apleisti (kai kuriose vietovėse nėra tradicijos lankyti ir prižiūrėti kapines).

KUR PLANUOJAMOS TOLIMESNĖS EKSPEDICIJOS?

Jau porą metų negauname vizų į Rusijos Federacijos teritoriją. Nuo 2018-ųjų planuojame vyksti į Krasnojarską, tikime, kad tą planą anksčiau ar vėliau įgyvendinsime, nes Sibiras visuomet buvo ir bus mūsų ekspedicijos pagrindinis tikslas. Ten yra daugiausiai tremties vietų, o ten esančių kapų būklė dažnai yra labai prasta. Metai, kuriais mes nenuvažiuosime į kokias kapines, gali reikšti, kad jos išnyks amžiams, nebus pažymėtos ir niekas jų daugiau nebesuras. Todėl labai tikimės sugrįžti į Krasnojarską. Džiaugiamės, kad atradome Kazachstano tremties vietas, nes daug jaunimo net nežino, kad Kazachstane buvo didelė Lietuvos politinių kalinių dalis. Kadangi į Kazachstaną važiavome dvejus metus iš eilės, ekspedicijos dalyviai ten yra atlikę daug darbų. Vis dar tikimės, kad kitais metais pavyks gauti vizas ir važiuosime į Sibirą.

„Misija Sibiras“ ekspedicijos pabaigos nėra, tačiau norėtume vis labiau orientuotis į Lietuvą. Norime parodyti, kad mūsų didžioji dalis darbų vyksta būtent čia. Prieš penkerius metus pradėjome labai gražią birželio 14-osios akciją „Ištark, išgirsk, išsaugok“, kada visą parą pasikeisdami skaitome tremtinių vardus, organizuojame Visuotinę tylos minutę. Kiekvienais metais prie šios akcijos kviečiame prisijungti vis daugiau savivaldybių. Tikime, kad ateityje šie skaitymai Gedulo ir vilties dieną, birželio 14-ąją, galėtų vykti kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje. Taip pat planuojame Lietuvoje esančių istorinių vietų, susijusių su tremtimi, nepriklausomybės kovomis, partizaniniu judėjimu, tvarkymo darbus. Planuojame įgyvendinti naujas priemones jaunimo pilietiškumo ugdymui, jaunų žmonių, norinčių būti „Misija Sibiras“ dalimi, kasmet yra daugiau nei tūkstantis, visų, deja, į ekspediciją pakviesti neturime galimybių, todėl norime išnaudoti jų potencialą čia, Lietuvoje.

Kalbino Ieva CATALDO

VILNIUS IMASI LYDERYSTĖS
IŠMANIOS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

Vilniaus miesto savivaldybė imasi lyderystės pirmą kartą tokiu reikšmingu mastu suvienyti *energytech* sektoriaus žaidėjus. To rezultatas – startuojanti tvarios ir pažangios energetikos laboratorija „Intelligent Energy Lab", kuri pirmą kartą Lietuvoje savivaldybės lygmenyje atvers kelią į atvirą platformą jungtis technologijomis ir inovacijomis pagrįstos energetikos plėtojimu suinteresuotą vietinį ir tarptautinį verslą, mokslo atstovus, nacionalines bei Vilniaus miesto savivaldybės įmones.

„Džiaugiuosi, kad greito ir atviro Vilniaus principai skverbiasi į visas miestui svarbias sritis. Jau esame žinomi kaip patraukliausia žaidimo aikštelė fintech sektoriaus talentams iš užsienio. Nuo šiandien Vilnius žengia dar vieną žingsnį novatoriškumo link – tampa atvira *energytech* laboratorija, kurioje suvieniję jėgas su mokslo, verslo, kitų organizacijų ir institucijų atstovais pirmiausia sukursime kokybiškesnę ir geresnę paslaugą gyventojui. Būdamas atvirų duomenų sostinė, Vilnius po savo vėliava į atvirą platformą telkia į technologijas ir inovacijas, duomenų skaitmenizavimą besiorientuojančius energetikos sektoriaus žaidėjus. Nors pavienių iniciatyvų būta jau anksčiau, tačiau šis tokio masto bendradarbiavimas yra pirmas toks, kuriuo išjudinsime visą energetikos sektorių", – teigia Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius.

„Tokio masto bendradarbiavimas yra pirmas toks, kuriuo išjudinsime visą energetikos sektorių", – teigia Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius (centre).

Pasak Vilniaus mero, ši miesto kryptis tvarios ir pažangios energetikos link yra nuoseklus didesnės – žaliojo Vilniaus – strategijos įgyvendinimo dalis, tvari ir išmani energetika nėra tik atnaujinta ir efektyvesnė infrastruktūra, tai ne tik švaresnis oras ir žalesnis miestas, bet ir sukurta didesnė ekonominė nauda.

Kitas ambicingas tikslas, kurio pirmą kartą vieningai sieks visi energetinio efektyvumo, aplinkos tausojimo ir modernaus miesto energetikos sektoriaus plėtojimu suinteresuoti partneriai – iki 2040 m. Vilniaus mieste pasiekti neutralų miesto poveikį klimatui. Skaičiuojama, kad pirmosios projekto investicijos per 10 metų leis sutaupyti 400 000 tonų CO_2, tai atitinka daugiau nei 21 tūkstantį hektarų miškų, kurių reikėtų norint sugerti tokį kiekį CO_2 emisijų.

Vilniaus miesto vicemeras Valdas Benkunskas atkreipė dėmesį į žiedinės ekonomikos filosofiją, kuria remiasi naujoji platforma.

„Ne paslaptis, jog miestui plečiantis ir didėjant smarkiai auga ir poreikis energijai. Todėl tvarios ir efektyvios energetikos užtikrinimui būtinos ne pavienės priemonės, o sistemingas modernių įrankių paketas, vienijantis skirtingų savivaldybės įmonių veiklas bei prie iniciatyvos prisijungiančius energetikos ekspertus. Žiedinės ekonomikos principai jau dabar yra taikomi Vilniaus mieste: veikia daiktų apsikeitimo stotelės Dėk'ui, šiais metais pradėjo veikti 105 nauji tekstilės atliekų surinkimo konteineriai, Vilniaus šilumos tinklai organizuoja liekamųjų pelenų perdirbimą į kelių statybos medžiagas. Taigi matome didžiulį potencialą plėsti tvarios energetikos užtikrinimą naujomis priemonėmis pradedant savivaldybės įmonių aktyvesniu bendradarbiavimu", – teigė Vilniaus miesto vicemeras.

Po vienu skėčiu telkti skirtingas energetines veiklas vykdančias įmones, organizacijas, fondus ir mokslininkus buvo nuspręsta patikėti Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamai bendrovei įmonei Vilniaus šilumos tinklams.

Vilniaus šilumos tinklų generalinio direktoriaus Gerimanto Bakano teigimu, koordinuoti naujosios atviros platformos veiklą ir vykdomus projektus yra nelengva, tačiau tai yra įmonės pasiektą pažangą įrodanti pareiga.

„Matome, kad Vilniaus mieste tikrai yra erdvės taikyti naujausias energetikos technologijų inovacijas ir ne tik neatsilikti nuo Europos partnerių, bet ir imtis tvarios energetikos sprendimų lyderystės Baltijos ir rytų Europos regionuose. Tai, kad prie „Intelligent Energy Lab" iniciatyvos savanoriškai jungiasi net ir didžiausi energetikos sektoriaus žaidėjai ir investuotojai rodo, jog mūsų keliami tikslai ir įžvelgiamos potencialios naudos klientams nėra tik tuščia vizija, o realiai įgyvendinamas tikslas", – sako VŠT generalinis direktorius G. Bakanas.

Už bendradarbiavimą tvarios energetikos platformoje pasisakė ir mokslo atstovai iš Vilniaus Gedimino technikos universiteto.

„Įsitraukę į „Intelligent Energy Lab" veiklą sieksime prisidėti prie nuoseklaus miesto energetikos infrastruktūros perėjimo į naujos kartos energetiką, sieksime dalintis gerąja patirtimi energetikos projektų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros srityse. Kartu prisidėsime telkdami Lietuvos mokslo, investuotojų, verslo bei technologijų parkų bendruomenes, nes jau dabar šių bendruomenių atstovai susitinka ir bendradarbiauja universiteto veiklose, studijų organizavimo procese", – sakė VGTU rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas.

Naujosios tvarios energetikos platformos veikimo principai ir tikslai buvo sutvirtinti memorandumu, kurį pasirašė naujosios platformos „Intelligent Energy Lab" dalyviai – 16 įmonių ir organizacijų. Savo norą jungtis prie Vilniaus miesto savivaldybės iniciatyvos memorandume išreiškė tokios įmonės kaip Ignitis Group, EPSO-G, Registrų centras, Axioma Metering, BOD Group, Solitek, taip pat – Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Nepriklausomų šilumos gamintojų asociacija, Lietuvos statybininkų asociacija, investiciniai fondai BaltCap, Katalista Ventures bei mokslo atstovai Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio slėnio mokslo ir technologijų parkas, Vilniaus slėnių asociacija.

„Intelligent Energy Lab" nėra nustačiusi galutinio prisijungimo prie iniciatyvos termino pabaigos, nauji partneriai ir toliau bus aktyviai kviečiami prisijungti. Vilniaus šilumos tinklai jau dabar yra inicijavę pilotinius projektus, kurie atitinka tvarios ir efektyvios energetikos laboratorijos tikslus: klientams yra pristatomi išmanieji skaitikliai, išduodamos pirmosios sąlygos jungtis prie žemesnės temperatūros tinklo, vykdomos konsultacijos dėl saulės kogeneracijos, vystomas projektas dėl atliekamos šilumos surinkimo.

Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus inf.

ISTORINĖ DIENA KAUNE: PASIRAŠYTOS „MOKSLO SALOS“ IR STADIONO STATYBŲ SUTARTYS

Arnoldas BUKELIS

Kaune iškils pirmasis šalyje mokslo muziejus „Mokslo sala“, o S. Dariaus ir S. Girėno stadione atnaujinamos statybos. Rugpjūčio 12 d. pasirašytos stadiono bei mokslo ir inovacijų centro rangos darbų sutartys. Pasibaigus viešųjų pirkimų procedūroms paaiškėjo, kad 32 mln. ir 24,3 mln. eurų vertės projektus įgyvendins bendrovė „Autokausta“. Vienus didžiausių Kauno projektų planuojama baigti 2022 metais.

„Drauge su komanda siekėme, kad ši sutarčių pasirašymo diena ateitų kuo greičiau“, – sakė Kauno savivaldybės administracijos direktorius Vilius Šiliauskas (dešinėje).

NAUJAS ĮRAŠAS MIESTO ISTORIJOJE

„Šių projektų įgyvendinimas priminė bėgimą su kliūtimis, tačiau visi barjerai sėkmingai įveikti. Dabar į praeitį nesigręžiojame – žiūrime tik pirmyn ir esame tvirtai pasiryžę tiek stadiono, tiek mokslo muziejaus statybas užbaigti iki galo. Šie du projektai žymi labai svarbų kokybinį lūžį Kauno istorijoje. Tikime, kad juos įmanoma įgyvendinti 2022 metais, kuomet Kaunas taps Europos kultūros sostine. Turime tvirtą Vyriausybės ir Premjero Sauliaus Skvernelio paramą, tad jaučiamės kur kas užtikrinčiau ir ramiau“, – kalbėjo Kauno meras Visvaldas Matijošaitis.

Pasak V. Matijošaičio, Kauno augimas ir modernėjimas neatsiejamas nuo čia kylančių ir atsinaujinančių objektų. Virsmas šiuolaikiniu ir inovatyviu miestu, sukuriant unikalias erdves mokslo populiarinimui, naujoms sporto ir kultūros aukštumoms, nebūtų galimas be svarios pagalbos iš įvairių finansinių šaltinių.

Skaičiuojama, kad bendra investicijų vertė į kauniečiams ir miesto svečiams reikšmingus projektus šiuo metu siekia apie 121 mln. eurų. Tarp didžiausių Kaune įgyvendinamų projektų – Kauno sporto halės rekonstrukcija, tilto į Nemuno salą statybos, Aleksoto inovacijų pramonės parko infrastruktūros sukūrimas, Vandens sporto centro Nemuno saloje bei naujosios ledo arenos šalia „Girstučio“ statybos, kompleksinis Ąžuolyno parko atnaujinimas.

„Stadione darbus pradedame iš karto po sutarties pasirašymo. Kalbant apie mokslo muziejų, mums reikės apie 2 mėnesių paruošti darbo projektą, su kuriuo iškart startuosime ir Nemuno saloje“, – komentavo bendrovės „Autokausta“ direktorius Juozas Kriaučiūnas. Rangovo atstovas užtikrino, kad jo vadovaujama įmonė pajėgi įgyvendinti abu objektus savo jėgomis.

Kauniečių ir turistų traukos centre per metus tikimasi sulaukti apie 300 tūkst. lankytojų.

Ispanijos ir Australijos kompanijos „SMAR Architecture Studio“ parengtas projektas išsiskiria unikaliais architektūriniais ir dizaino sprendiniais, bet tuo pačiu puikiai integruojasi į kauniečių pamėgtą natūralų Nemuno salos kraštovaizdį.

Pasak ekspertų, tai bus unikalus statinys visoje Europoje, jo akcentu ir tikra puošmena taps pasvirusi 21 metro skersmens „disko“ konstrukcija, „pakibsianti“ virš įėjimo į muziejų. Jo viduje – nuolatinė ir kintanti ekspozicijos, STEAM laboratorijos, virtualių projekcijų erdvės. Šiuolaikiškame muziejuje taip pat įsikurs kavinės, konferencijų salės, dirbtuvės bei administracinė dalis.

Šiuo metu rengiami „Mokslo salos“ erdves užpildysiančios ekspozicijos pirkimo dokumentai. Jos koncepciją sukūrė didelę patirtį šioje srityje turinti Lenkijos kompanija „Multimedia Art & Education“.

„Šie metai Lietuvai ir pasauliui pateikė sudėtingų išbandymų, tapome savotiškais pandemijos įkaitais. Vis dėlto Kauno ambicijos išliko tokios pat tvirtos ir tikslai nė kiek nesumenko. Jie svarbūs kiekvienam kauniečiui, o taip pat ir visos šalies gyventojams. Drauge su komanda siekėme, kad ši sutarčių pasirašymo diena ateitų kuo greičiau“, – sakė Kauno savivaldybės administracijos direktorius Vilius Šiliauskas.

Rugpjūčio 12 d. taip pat pasirašyta 32 mln. eurų vertės S. Dariaus ir S. Girėno stadiono rangos darbų sutartis. Stadiono statybos praėjusių metų pabaigoje buvo trumpam patekusios į aklavietę. Sausį Kauno savivaldybė nutraukė sutartį su Turkijos įmone „Kayi Construction“, kuri dėl finansinių problemų nesugebėjo atsiskaityti su subrangovais ir darbuotojais. Po to užsisukę ginčai teisme kainavo keletą mėnesių brangaus laiko.

Kaune iškils pirmasis šalyje mokslo muziejus „Mokslo sala“.

„Tuo metu nesėdėjome sudėję rankų. Patobulinome techninį stadiono projektą ir galiausiai pradėjome naujų rangovų paiešką“, – apie nelengvą periodą kalbėjo V. Šiliauskas.

Turkams pasitraukus iš stadiono statybų, architektams buvo iškelta užduotis peržiūrėti ir atnaujinti projektą. Per pastaruosius ketverius metus nuo tada, kai jis buvo parengtas, pakilo FIFA reikalavimų kartelė: pakito apšvietimo, varžybų filmavimo bei komentavimo patalpų standartai, patobulinta visų stadione numatytų ekranų raiška. Per trejus metus neišvengiamai keitėsi ir statybos darbų kaštai.

Daugiau kaip 15 tūkst. vietų tribūnas turėsiančiame stadione greta sporto renginių vyks ir grandioziniai koncertai. Po visų patobulinimų ir atnaujinimų stadionas taps ne tik ekonomiškesnis, modernesnis, bet ir patrauklesnis verslui.

S. Dariaus ir S. Girėno stadionas yra ryškiausias akcentas bendroje kompleksiškoje miesto vizijoje. Šiuo metu greta atgimsta legendinė sporto halė, ženkliai pasikeis ir visa Sporto gatvės aikštė drauge su stadiono bei halės prieigomis, vyksta Ąžuolyno infrastruktūros rekonstrukcija. Miestas ruošiasi ir naujo lengvosios atletikos maniežo statyboms, taip pat netruks ateiti eilė darbams Dainų slėnyje.

METŲ PROJEKTAS PABRADĖJE

Aplinkos viceministras Marius Narmontas ir daugiabučių modernizavimo programą administruojančios Būsto energijos taupymo agentūros (BETA) direktorius Valius Serbenta rugpjūčio 6 d. įteikė apdovanojimus Metų renovacijos projekto rinkimų vienu iš nugalėtoju tapusio daugiabučio, esančio Vilniaus g. 108B Pabradėje, bendruomenei ir šio namo atnaujinimą administravusios įmonės „Pabradės komunalinis ūkis“ bei Švenčionių rajono savivaldybės atstovams.

DIDĖJA GYVENTOJŲ SUINTERESUOTUMAS

Šiais metais Būsto energijos taupymo agentūra (BETA) inicijavo „Metų renovacijos projekto 2020“ rinkimus, kurių metu visuomenė galėjo susipažinti su kiekvienu projektu ir patyrinėti, kokią naudą po renovacijos gavo daugiabučių gyventojai. Po atviro internetinio balsavimo paaiškėjo, kad, balsavusiųjų nuomone, labiausiai įkvepiantys buvo projektai iš Marijampolės, Vilniaus ir Pabradės.„Be galo džiaugiamės kvartalinės renovacijos rezultatais, o vienas iš geriausiai tituluojamų šių metų projektų įkvepia tik dar labiau. Tai didžiulės komandos darbas, o didelis bendruomenės įsitraukimas prisidėjo prie tokių gerų rezultatų, nes be jų nebūtume to pasiekę“, – teigia Švenčionių rajono meras Rimantas Klipčius.

„Matydami, kad tvarkomi ne tik namai, bet ir jų aplinka, kad prie namų atsiranda vaikų žaidimo aikštelės, vietos mašinoms statyti, nauji želdiniai, kad sutvarkyti šaligatviai, žmonės iniciatyviau įsitraukia į daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos programą. Prisimenu, kiek kartų reikėdavo kalbinti gyventojus modernizuoti namus šiam procesui prasidėjus. Žmones baugino įvairūs mitai, nežinomybė. Dabar tik vieno kito namo gyventojai nesiryžta, – patirtimi dalijasi Švenčionių rajono savivaldybės administracijos direktorė Jovita Rudėnienė. – Daugiabučių namų atnaujinimas turi ir socialinę naudą. Kaimynai, kurie anksčiau net nesisveikindavo, tapo draugais.“

„Manau, tai, kad Švenčionyse pastaraisiais metais suaktyvėjo gyventojų domėjimasis namų atnaujinimo galimybėmis, prisideda ir tai, kad mes nesiuntinėjame jiems kvietimų ar paraginimų paštu, o rengiame susitikimus, atsakome į gyventojams rūpimus klausimus, išsklaidome mitus, kurių ir dabar atsiranda. Apsispręsti padeda ir iš lūpų į lūpas einanti informacija, kad atnaujintame name patogiau gyventi, kad mažiau kainuoja šiluma, kad galima vėliau įsijungti šildymą ir anksčiau išjungti, taip sutrumpinant šildymo sezoną, o tuo pačiu ir sutaupant išlaidas. Gandų kuriamiems mitams, kurių ir dabar atsiranda, vietos vis mažiau lieka“, – direktorei pritaria daugiabučių namų renovacija besirūpinančios UAB „Švenčionių švara“ projektų vadovė Rasa Šatienė ir priduria, kad gyventojus labiausiai išjudina kvartalinė renovacija, kuri apima ne tik pavienių namų modernizavimą – kartu atnaujinama visa kvartale esanti infrastruktūra.

ŠVENČIONYS – TARP GERIAUSIŲJŲ

„Švenčionių rajono savivaldybė yra vienas geriausių pavyzdžių Lietuvoje – čia sėkmingai vykdomi darbai ir integruojamos skirtingos kvartalų atnaujinimo priemonės. Vienas geriausių šių metų projektų tik įrodo, kiek daug gali nuveikti bendruomenė ir savivaldybė, veikdamos kartu, ir kaip gali pasikeisti gyvenimo kokybė“, – kalbėjo apdovanojimo įteikime dalyvavęs BETA direktorius Valius Serbenta.

Po apdovanojimo įteikimo Švenčionių rajono meras Rimantas Klipčius Aplinkos ministerijos, BETA atstovus pakvietė apsilankyti Švenčionėliuose, kur baigiamas įgyvendinti vienas geriausių daugiabučių ir aplinkos sutvarkymo pavyzdžių: įrengti automobilių stovėjimo aikštelių darbai, atnaujinti ir kvartalo šaligatviai, vaikų žaidimo aikštelės, LED apšvietimas, požeminės konteinerinės aikštelės, įrengtas naujas sporto aikštynas. „Toks darbų planavimas ir atnaujinimo darbų mastas keičia ne tik kvartalo „veidą“, bet ir visą rajoną“, – pasidžiaugia rajono meras.

RENOVACIJA IŠ MIESTŲ KELIASI Į KAIMUS

Švenčionių rajonas turi tris lygiaverčius miestus: Pabradę, Švenčionis ir Švenčionėlius. Ir kaip pabrėžia savivaldybės administracijos direktorė Jovita Rudėnienė, visuose įgyvendinami daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo projektai. „Švenčionėliuose turime 32 daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalą. Jame tik vieno namo gyventojai nenorėjo savo namo modernizuoti. 26 namų kvartalą atnaujiname Švenčionyse. Pabradėje yra du kvartalai. Vienas jau beveik sutvarkytas, tikimės, kad per ateinančius kvietimus pasistūmėsime ir su likusiuoju“, – renovacijos projektus apžvelgia direktorė.

Švenčionių rajone yra daugiau kaip 280 daugiabučių namų, tačiau, direktorės teigimu, beveik pusė jų yra mažieji namai – medinukai, kuriuose įrengti 3–4 butai. Šie namai taip pat priskiriami daugiabučiams, tad rajone daugiabučių gyvenamųjų namų daugiau negu kituose šalies rajonuose.

Direktorė pažymi, kad iš miestų jau keliamasi į kaimus. Renovacija atkeliauja į Šventos, Karkažiškės, Strūnos kaimus. Gyventojai mielai sutinka, kad jų namai būtų modernizuojami, tad netrukus prasidės susitikimai ir su kaimų gyventojais, jiems bus pristatomi investiciniai planai, parenkamos priemonės pagal gyventojų norus ir reikalavimus.

Pasak Aplinkos ministerijos viceministro Mariaus Narmonto ir BETA direktoriaus Valiaus Serbentos, Švenčionių rajonas demonstruoja puikius kvartalinės renovacijos rezultatus: nemaža dalis savivaldybių dar tik žengia į šį naują procesą, o Švenčionių rajonas jau gali būti puikiu praktiniu pavyzdžiu kitoms savivaldybėms įmantis tokio masto kompleksinės kvartalinės renovacijos projektų.

Gerinant Švenčionių rajono gyventojų gyvenimo sąlygas, be kvartalinės renovacijos įgyvendinimo priemonių, vyksta ir kiti projektai – įrengiamos požeminės konteinerinės aikštelės, kuriose sumontuojami šiuolaikiški konteineriai atliekoms surinkti. Dalį šių aikštelių papildė ir tekstilės konteineriai. Visos šio priemonės pakeitė jau daugelį metų naudojamus nusidėvėjusius plastikinius konteinerius: nebeliko blogų kvapų, tapo tvarkingiau.

RENOVACIJA IŠ ESMĖS KEIČIA GYVENIMO KOKYBĘ

Daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimas – ne tik patogesnis ir šiltesnis būstas, bet ir ekologinių problemų sprendimas, prisidedantis prie iškastinių išteklių naudojimo, klimato kaitos mažinimo. Kaip Lietuvoje vyksta daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimas, kalbamės su Būsto energijos taupymo agentūros direktoriumi Valiumi Serbenta.

Gerb. direktoriau, baigėsi BETA inicijuoti „Metų renovacijos projekto 2020“ rinkimai. Kuo ypatingi Pabradės, Vilniaus ir Marijampolės projektai, kad jie sulaukė puikaus balsavusiųjų įvertinimo?

Vienas pagrindinių šio konkurso tikslų – parodyti visuomenei, jog renovacija iš esmės keičia gyvenimo kokybę. Visi trys „Metų renovacijos projekto 2020“ rinkimų nugalėtojai gali tapti puikiais pavyzdžiais ir aiškiu atsakymu į vis dar iškylantį klausimą, kodėl reikia atnaujinti savo daugiabutį.

Atviro balsavimo internete daugiausiai visuomenės simpatijų sulaukė trys iš aštuoniolikos rinkimuose dalyvavusių projektų. Kiekvienas balsuodamas galėjo atsižvelgti į jam svarbius kriterijus, didelę reikšmę turėjo ir bendruomenės aktyvumas.

Daugiabučio namo, esančio Jaunimo g. 7, Marijampolėje, renovacijos darbai truko vos tris mėnesius ir lėmė įspūdingus rezultatus – daugiau nei perpus sumažėjusias energijos sąnaudas bei ženkliai išaugusį marijampoliečių susidomėjimą šiame name parduodamais butais.

Kito daugiabučio, esančio Mickevičiaus g. 32 Vilniuje, gyventojai po renovacijos džiaugiasi ne tik estetiškai atrodančiu gyvenamuoju namu, prisidedančiu prie sparčiai gražėjančio kvartalo, bet ir pagerėjusia gyvenimo kokybe. Taip pat renovacija lėmė beveik 70 proc. sumažėjusias energijos sąnaudas, o svarbiausia – sustiprino namo bendruomenę.

Taip pat nemažai skaitytojų simpatijų pelnęs daugiabutis Vilniaus g. 108B, Pabradėje yra vienas iš kompleksinės renovacijos pavyzdžių. Pokyčiai palietė ir visą gyvenamąją aplinką: sutvarkytos automobilių stovėjimo zonos, vaikų žaidimų aikštelės, įrengtos poilsio erdvės, krepšinio aikštelė, taip pat atnaujintos konteinerinių aikštelės.

Augant renovacijos tempams šalyje, itin svarbūs sėkmingi aplinkiniai pavyzdžiai, įkvepiantys judėti į priekį. Džiugu, kad sėkmingai atlikti atnaujinimo darbai apima ne tik ženkliai pagerėjusius energetinius ar techninius būsto rodiklius, bet ir pokyčius visame kvartale, ir socialinius aspektus – daugiabučio bendruomenės susitelkimą.

O kokia padėtis su daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimu visoje Lietuvoje? Kokiais rezultatais galite pasidžiaugti?

Nuo 2013 m. Lietuvoje atnaujinta daugiau nei 2500 daugiabučių. Rezultatai rodo, jog šių daugiabučių renovacija ne tik padėjo sumažinti jų energijos sąnaudas bei šildymo sąskaitas gyventojams, tačiau ir prisidėjo prie jaukesnės ir patogesnės gyvenamosios aplinkos kūrimo, bendro miesto vaizdo pokyčių, įtakų aplinkosaugai.

Valius Serbenta (dešinėje): „Vienas pagrindinių šio konkurso tikslų – parodyti visuomenei, jog renovacija iš esmės keičia gyvenimo kokybę“.

Šiandien jau šimtas tūkstančių šeimų gyvena atnaujintuose daugiabučiuose, kuriuose vidutiniškai sutaupoma 50–70 proc. šiluminės energijos.

Atnaujintų daugiabučių gyvenamųjų namų bendrai pasiektas skaičiuojamasis sutaupytas šiluminės energijos kiekis sudaro apie 700 GWh per metus, o CO_2 emisijos sumažėjo daugiau nei 163 tūkst. tonų per metus.

Šiandien vis daugiau šalies savivaldybių, išnaudodamos sukauptą patirtį ir įgytas kompetencijas, įgyvendinant Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, pereina nuo pavienių pastatų atnaujinimo – prie kompleksinių energinio efektyvumo didinimo priemonių ir gyvenimo kokybę kvartale gerinančių priemonių diegimo. Dėl renovacijos miesto veidas keičiasi negrįžtamai – nuo infrastruktūros iki socialinės gerovės.

Su kokiais sunkumais susiduriama, renovuojant gyvenamuosius namus ir kuriose savivaldybėse kyla daugiausia problemų. Kodėl jos kyla?

Dažniausiai sunkumai kyla susitarimo stadijoje, daugiabučių gyventojams gali būti suku priimti vieningą sprendimą. Tokias problemas padėti išspręsti savivaldybės dalyvavimas renovacijos procese. Turime pavyzdžių ir Metų renovacijos projekto 2020 rinkimuose, kurie parodo, kiek daug gali nuveikti bendruomenė ir savivaldybė, veikdamos kartu, ir kaip gali pasikeisti gyvenimo kokybė.

Stebėti savivaldybių renovacijos pasiekimus nuo šiol dar patogiau interaktyviame Lietuvos renovacijos žemėlapyje. Naujas įrankis suteikia galimybę skirtingais pjūviais analizuoti renovacijos pažangą Lietuvoje – susipažinti su bendra statistika, savivaldybėmis – lyderėmis pagal atnaujintų daugiabučių dalį savivaldybėje, bei palyginti renovacijos situaciją skirtingose savivaldybėse.

Atrodo, prieš metus Seimas įteisino mažąją gyvenamųjų namų renovaciją? Galbūt jau yra rezultatų?

Praeitų metų pabaigoje buvo paskelbtas pirmasis kvietimas teikti paraiškas mažajai renovacijai, jo metu buvo gautos 25 paraiškos. Kvietimas buvo trumpas, matome, kad daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimo poreikis yra. Todėl šiais metais rugpjūčio pradžioje paskelbėme naują kvietimą mažajai renovacijai. Svarbu akcentuoti, jog šis kvietimas suteikia galimybę ne tik modernizuoti šildymo ar karšto vandens sistemas, bet ir įsidiegti alternatyvias energijos priemones karštam vandeniui paruošti.

Atsižvelgėme į kasmet augantį daugiabučių namų gyventojų susidomėjimą inovatyviomis energijos taupymo priemonėmis: remiantis naujausių visuomenės nuomonės tyrimų rezultatais, net 64 proc. renovuotinų daugiabučių gyventojų savo name norėtų įsidiegti tokio tipo priemones.

Planuojantiems diegti įrenginius, skirtus karštam vandeniui ruošti iš atsinaujinančių energijos išteklių, numatoma 30 proc. valstybės parama.

Paraiškų laukiame iki 2021 m. vasario 1 d. arba iki tol, kol nebus viršyta šiai priemonei numatyta 5 mln. eurų suma.

Koks procentas gyvenamųjų namų jau renovuota?

Žvelgiant į Lietuvos žemėlapį renovuotų daugiabučių dalis labai skirtinga, vienos savivaldybės pažengusios daugiau, kitos mažiau. Pavyzdžiui Birštone jau renovuoti 45 proc. senų daugiabučių, kitos savivaldybės lyderės yra Druskininkų (36 proc.), Ignalinos rajono (30 proc.), Palangos miesto (24 proc.), Panevėžio miesto (22 proc.).

Platesnį vaizdą galima pamatyti interaktyviame Lietuvos renovacijos žemėlapyje, kurį visai neseniai pristatėme plačiajai visuomenei. Žemėlapyje pristatomi ir kiti aktualiausi duomenys apie baigtus ir šiuo metu vykdomus daugiabučių namų renovacijos projektus, jų eigą, energijos suvartojimo pokyčius, atskleidžiama išsami informacija apie renovacijos pažangą tiek atskiros savivaldybės, tiek visos šalies mastu.

Kokie kvartalinės renovacijos rezultatai ir nuo ko priklauso jos tempai?

Šiuo metu jau 39 šalies savivaldybės yra pasirengusios kvartalų energinio efektyvumo didinimo programas. Du trečdaliai iš jų programas pasirengusios daugiau nei vienam kvartalui.

Iš viso į parengtas Kvartalų energinio efektyvumo didinimo programas yra įtraukta beveik 120 kvartalų, kuriuose bus atnaujinti 3420 daugiabučiai, 315 viešieji pastatai bei daugiau kaip 500 kitų pastatų, o patvirtintų programų bendri planuojami šilumos energijos sutaupymai siekia 334 GWh per metus.

Vidutinis Programos įgyvendinimo laikotarpis – 7 metai, tačiau turint omenyje, kad didžioji dalis programų jau pradėtos įgyvendinti, akivaizdu, jog po 5–6 metų dabartinis Lietuvos renovacijos žemėlapis pasikeis iš esmės – ne tik kiekybiniais (atnaujintų daugiabučių skaičiumi), bet ir kokybiniais (sutaupytos energijos kiekiais, pasikeitusiu miesto vaizdu, išaugusia gyvenimo kokybe) parametrais.

Kompleksinės renovacijos projektai jau dabar sparčiai prisideda prie darnios miestų plėtros, draugiškos žmogui ir gamtai gyvenamosios aplinkos kūrimo.

Priminkite, kaip finansiškai skatinama daugiabučių gyvenamųjų namų renovacija? Kiek lėšų tam skirta šiais metais ir koks lėšų panaudojimas?

Jau paskelbtas kvietimas teikti paraiškas daugiabučiams renovuoti pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą. Būsto energijos taupymo agentūra (BETA) šias paraiškas priims iki 2021 m. kovo 1 d.

Šis kvietimas, kaip ir kasmet, numatytas 150 mln. eurų investicijų sumai, kurios trečdalį – 50 mln. eurų – sudaro valstybės parama. Energiją taupančių priemonių investicijoms kompensuoti teikiama 30 proc. subsidija. Taip pat apmokama 100 proc. daugiabučio renovacijos projekto parengimo, administravimo ir statybos techninės priežiūros išlaidų. Nepasiturintiems gyventojams apmokamos visos išlaidos.

Įgyvendinant daugiabučių namų atnaujinimo programą, nuo 2013 m. investicijos siekia apie 700 mln. eurų. Šiuo metu yra įgyvendinama apie 500 daugiabučių atnaujinimo projektų, dar apie 1200 projektų yra skirtingose projekto parengimo stadijose. Šiemet pasirašytos 235 naujos kredito sutartys už daugiau nei 90 mln. eurų, t. y. beveik dvigubai daugiau nei per pirmąjį 2019-ųjų pusmetį. Per pirmąjį šių metų pusmetį nupirkta apie 170 statybos rangos darbų už beveik 80 mln. eurų.

Kaip ten bebūtų, metai jau persisvėrė į antrąją pusę, tad kokie planai 2021 metams?

Darbo tikrai netrūks. Šiuo metu turime net 4 naujai paskelbtus kvietimus teikti paraiškas: kvietimas daugiabučių namų renovacijai; kvietimas mažajai renovacijai; kvietimas atsinaujinančių energijos šaltinių diegimui daugiabučiuose; kvietimas privačių juridinių asmenų visuomeninės ir gamybinės paskirties pastatų renovacijai.

2021 metais tęsime daugiabučių namų atnaujinimą, skirdami daugiau dėmesio atsinaujinančių energijos šaltinių diegimo skatinimui, taip pat administruosime visuomeninės paskirties pastatų renovaciją. Pastatų energinio efektyvumo didinimas dar ilgai išliks svarbiu prioritetu Lietuvoje ir Europos sąjungoje, kadangi būtent čia slypi didelis klimato kaitos mažinimo potencialas.

Kalbino Justė BRIGĖ

PRISTATYTI PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ STOTIES **PROJEKTINIAI PASIŪLYMAI**

Loreta KAŠKELIENĖ

Panevėžio miesto savivaldybėje visuomenei pristatyti vieno žymiausių Lietuvos architekto, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Rolando Paleko architektų studijos parengti Panevėžio autobusų stoties projektiniai pasiūlymai.

„Tvarų, kokybišką urbanistinį sprendimą nėra paprasta rasti. Galiu tik pasidžiaugti, kad šiuo atveju jis buvo rastas ir stoties projekto įgyvendinimas taps dar vienu atsinaujinančio Panevėžio akcentu. Įgyvendinus projektą, stoties ir jos aplinkos vaizdas pasikeis iš esmės. Autoriaus pateikti pasiūlymai pasižymi kompleksiškumu, orientuoti į patogumą žmogui. Čia įvertintas miesto centrinės dalies užstatymas, akivaizdus siekis, kad stotis ir jos prieigos atgytų, taptų aktyviai lankoma miesto centrinės dalies erdve. Siūloma autobusų stotį, peroną su jame numatomais naujais želdiniais statyti dabartinio alyvų skvero vietoje, drauge išsaugant ir esamus vertingus želdinius. Dabartinėje stoties asfalto dangos vietoje planuojama suformuoti panevėžiečiams ir miesto svečiams patrauklią rekreacinę zoną“, – sako Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas.

„Kuriant šį projektą mūsų pagrindinis tikslas buvo sukurti daugiau tvarkos, saugumo. Pagalvojome, kad stoties perono vietos sukeitimas su Savanorių skveru ir būtų strateginis žingsnis, kuris ateityje suteiktų visą eilę privalumų“, – kalbėjo R. Palekas.

Stoties pastatas projektuojamas netaisyklingos trapecijos formos. Planuojama, kad fasadai bus skaidraus stiklo, užtikrinantys vizualinius

ryšius tarp vidaus erdvių ir lauke esančio perono. Po pastatu ir peronu planuojama įrengti vieno aukšto 92 vietų požeminę automobilių stovėjimo aikštelę ir kt.

Panevėžio miesto savivaldybė yra parengusi projekto įgyvendinimui būtinus dokumentus. Parengto teritorijos detaliojo plano pagrindu suformuotas žemės sklypas, atlikti kadastriniai matavimai ir parengti kadastro duomenų dokumentai, Nacionalinė žemės tarnyba perdavusi sklypą neatlygintinai naudotis savivaldybei, sudaryta valstybinės žemės panaudos sutartis.